

MOSLIMOVIA – AKÍ VLASTNE SÚ?*

Niečo o islame a moslimoch

Po udalostiach, ktoré sa udiali v USA 11. septembra 2001,** začalo sa viac hovoriť o islame: akí sú to vlastne ľudia, tí moslimovia? Sú pravoverní moslimovia teroristi, sú to na všetko odhodlaní (fanatickí) bojovníci, či sú to mierumilovní ľudia, ako niektorí tvrdia? (Např. prezident G.W. Bush, krátko po tragických udalostiach, vo svojom prejave pred kongresom USA ostro odsúdil moslimských teroristov, ale súčasne doslova prehlásil: „Moslimovia sú mierumilovní“). Ľudia počávajú politikov, komentátorov, publicistov o „nebezpečenstve spájania islamu s terorizmom“, a súčasne si v mysli vybavujú rôzne fakty a udalosti z histórie i súčasnosti: např. krvavé výboje moslimov od samého začiatku existencie islamu (t.j. od prvej polovice 7. storočia) až dosiaľ (na vlastnej koži ich pocítili aj naši predkovia počas strašných tureckých nájazdov); vybavvia sa im známe, toľkokrát opakované pojmy, ako „džihád“ (vlastne aj spomenuté turecké nájazdy neboli ničím iným ako „džihádom“ – „svätou vojnou“ proti „neveriacim“), „ Hamas“, alebo správy zo zahraničnej tlače (u nás sa o tom nepíše) o dennodennom vraždení kresťanov (starousadlíkov, misionárov, dokonca turistov) v mnohých dnešných moslimských krajinách Ázie a Afriky, alebo o (aj u nás publikovaných) teroristických činoch moslimských fanatikov v Alžírsku, Egypte a inde, o pomeroch v Iráne, Iraku, Afganistane, Líbii atď. Vybavvia sa im možno zábery z televízie, na ktorých videli sfanatizované palestínske deti, posielané svojimi vodcami „do predných línií boja“ (aj v iránsko-irackej vojne boli svojho času nasadzované deti – chlapci už od 12. roku – do bojov, a to dokonca v rámci pravidelnej armády). Spomenú si možno na Čičensko, Bosnu, Kosovo, Macedónsko (na mnohých arabských „bojovníkov za slobodu“ v týchto oblastiach s typickými zelenými „čelenkami“ a s výzbrojou zhodnou s tou, čo je v arzenáloch NATO; mimochodom, je všeobecne známe, že aj Taliban v Afganistane vyzbrojili USA!). Alebo si spomenú na stovky samovražedných (i iných) útokov fanatikov na rozličné objekty (v prevážnej miere civilné) na rôznych miestach sveta atď. atď. – a opýtajú sa: „ako je to vlastne s tou mierumilovnosťou moslimov?“ A ak im k tomu všetkému např. ešte televízia naservíruje rozhovor s nejakým moslimom (či už „naším“ občanom alebo iným), a ten hovorí o toleranosti islamu, o láske k ľuďom, ktorú hlása Korán (a svoje tvrdenie prípadne podoprie aj odcitovaním pár veršov z niektorej súry Koránu), zmätok v mysliach mnohých ľudí musí byť dokonalý.

Tohto zmätku sa človek môže zbaviť iba ak prestane hľadať odpoveď v publicistických a propagandistických programoch médií, a začne ju hľadať na jedinom spoľahlivom, autentickom mieste – v Koráne; iba tak totiž môže zistiť, čo islam skutočne učí a hlása, a teda či sú moslimovia (ktorí sa striktnie držia učenia Koránu) mierumilovní. No nie každý má chuť alebo možnosť čítať túto veľkú, drahú, ale najmä ťažkú knihu – je „ťažká“ (čiže nefahko sa číta) nielen svojím obsahom (svojím myslením, čitateľovi vychovanému v duchu európskej, v podstate kresťanskej kultúry, dosť vzdialeným), ale aj svojím štýlom, formou (a tiež např. mnohonásobným, takmer doslovným opakovaním početných pasáží v rôznych súrach). Avšak ten, kto sa týmto všetkým „prehryzie“, ne-

* Toto je vybratá a upravená kapitola z knihy „Fakty a úvahy O VIERE...“ Informácie o nej nájdete na tejto webovej stránke (na stranách CENNÍK a ANOTÁCIE).

** Dňa 11.9.2001 sa moslimskí teroristi z medzinárodnej teroristickej organizácie Al Kaida, vedenej Usam bin Ladinom (miliardárom, občanom Saudskej Arábie, žijúcim v Afganistane pod ochranou vláduceho moslimského Talibanu), zmocnili štyroch lietadiel typu Boeing letiacich na vnútroštátnych osobných dopravných linkách USA. Dve z nich namierili na New York, kde narazili na dva 110 metrov vysoké mrakodrapy Medzinárodného obchodného centra (WTC) a zrovnali ich so zemou. Ďalšie dve zamierili na Washington: jedno z nich zasiahlo budovu Pentagonu, druhé sa zrútilo skôr, ako sa dostalo k „cieľu“ (zrejme v ňom došlo k boju medzi posádkou a teroristami). Bilancia: nevyčísliteľné materiálne škody, asi 6000 mŕtvych, a najmä – vojna, ktorú asi po mesiaci započali USA proti Afganistanu, pretože odmietol vydať Usam bin Ladina. Do vojny sa okrem-USA a Afganistanu zapojilo aj mnoho iných štátov (vrátane európskych).

musí ľutovať: poučí sa, ba nájde tam dokonca aj zaujímavé, múdre myšlienky, s ktorými sa môže stotožniť aj ten najortodoxnejší kresťan; nájde tam však aj ich pravý opak. Nájde tam výzvy k tolerantnosti, ale aj k tej najhrubšej nenávisti, veľmi kladné hodnotenie kresťanov a židov, ale aj ich nezmierniteľné odsudzovanie; nájde tam niektoré etické zásady, blízke tým, ktoré vyznávajú kresťania, ale aj nariadenia pre nás absolútne neprijateľné, ba dokonca nepochopiteľné. Ako je to možné? Príčiny sú v podstate dve:

1. Vývoj autora – Muhammad: „zjavenia“ dostával od roku 610 (mal vtedy okolo 40 rokov) do svojej smrti v r. 632. „Materiál“ Koránu teda vznikol v priebehu cca 22 rokov, a za ten čas sa všeličo udialo a zmenilo (v okolí i v mysli „proroka“). Týchto 22 rokov odborníci obyčajne delia na dve obdobia: *mekkianske* (610-622) – ktoré niektorí ďalej delia na tri časti – a *medinské* (od r. 622). Treba však mať na pamäti, že súry v Koráne nie sú usporiadané chronologicky (podľa času ich vzniku).

V súrach z časnejšieho obdobia prevláda zmierlivý tón, nachádzame tam mnoho spoločných prvkov s judaizmom i kresťanstvom (pri svojom vzniku bol islam mnohými dokonca pokladaný iba za „jednu zo siekt kresťanstva“), autor nazýva židov a kresťanov „vlastníkmi Písma“ (teda tými, ktorým Boh ako prvým zjavil svoje Slovo: najskôr Tóru, neskôr Evanjelium). Muhammad často líči aj niektoré nám známe biblické príbehy, jeho interpretácia je však veľmi „svojrážna“, nepresná (možno preto, že ich čerpal zo sprostredkovaných, zdeformovaných ústnych zdrojov). Spočiatku vlastne ani nechcel založiť nové náboženstvo, ale prispôbiť židovsko-kresťanský monoteizmus potrebe pohan-ských Arabov – a pritom tieto náboženstvá „trochu upraviť, vylepšiť“. Keď však židia i kresťania jeho „nápady“ odmietli, začína sa čoraz viac od nich vzdalovať, kritizovať ich, a postupne prechádza do otvoreného nepriateľstva voči nim.

Už za života Muhammadu sa ustálila zásada, nazvaná *džihád* (v arabštine doslova „úsilie“), vo vzťahu k „neveriacim“ (Židom a kresťanom): podľa nej sa svet delí na *dar al-Islam*, resp. *dar al-Salam* („dom“, čiže mierové územie islamu), kde panuje „zákon“, čiže islamský právny poriadok („*šari'a*“) a na *dar al-Harb* („vojnové územie“), ktoré dočasne spravujú nemuslimovia. *Džihád* znamená nutný a trvalý stav vojny, ktorá je vedená proti *dar al-Harb* a ktorá môže skončiť iba vtedy, keď sa celý svet podrobí islamu. Muhammad napr. viedol džihád proti medinským Židom, porazil ich a dal na verejnom priestranstve sťat' hlavy všetkým mužom (až na jedného, ktorý prestúpil na islam). Ich ženy, deti, zvieratá a majetok rozdelil medzi svojich prívržencov. Inokedy sa zachoval zhovievavejšie – záležalo úplne na jeho blahovôli, lebo „Boh mu ponechal absolútne voľnú ruku v tom ako naloží s neveriacimi“. Ukázalo sa, že je niekedy výhodnejšie uzavrieť s nimi dohodu (*dhimmu*), čiže nechať ich pri živote a vyberať od nich veľké dane (50 % zisku). Takíto *dhimmi* (ti čo sa podvolili) dostali teda právo na život, ich postavenie bolo však trvalo ohrozené: *dhimma* (dohoda) totiž iba dočasne zbavovala dobyvateľov „prirodeného práva“ zabiť porazených a konfiskovať ich majetky. Preto mohol muslimský vládca túto dohodu jednostranne zrušiť, kedykoľvek sa mu zachcelo.

Podľa moslimov je „Allahova ríša“ identická s *dar al-Islamom*, čiže s oblasťou politicky ovládanou islamom, t.j. s územiami, kde platí *šari'a*. Tieto územia sa nikdy nesmú (trvalo) deislamizovať. Preto v islamskej teológii je napr. Španielsko a Balkán „*waqf*“, islamské teritórium. A Allahove armády majú povinnosť znova opanovať tie oblasti, ktoré stratili. Iba ten, kto nepozná tieto zásady moslimskej „vierouky“, sa môže naivne domnievať, že sa napr. islamské štáty niekedy zmieria s existenciou štátu Izrael, že je možný trvalý mier na Blízkom východe. Kto hovorí o možnosti „ukončenia konfliktu“, o možnosti koexistencie islamských štátov so štátom židovským na tomto území, nevie nič o islame. Tu totiž nejde o „obyčajný“ konflikt medzi štátmi, tento konflikt je (podľa moslimov) „vojnou medzi Allahom a jeho nepriateľmi“: ak by si niektorí moslimovia skutočne mier aj priali, nesmú ho uzavrieť (veď by to podľa nich bola „kapitulácia Allaha“).

Ten, kto chce dokazovať tolerantnosť islamu a jeho kladný vzťah ku kresťanstvu a židovstvu, vyberie si – ako doklad toho, čo chce dokázať – verše zo súr včasnejšieho obdobia. Naopak, moslimský „duchovný“ alebo politik (často v jednej osobe), ktorý chce „motivovať“ k boju prostých, nevzdelaných moslimov, vyberie si verše plné nenávisti a výziev k boju proti „neveriacim“. (Kvôli objektívnosti tu však musíme priznať, že podobnej „manipulácie“ sa dopúšťali aj niektorí predstavitelia „kresťanského“ kléru, a to

zďaleka nie iba v čase veľkých náboženských vojen, ako boli križiacke výpravy, 30-ročná vojna a pod.).

2. Etické zásady, pravidlá spolužitia, hlásajúce vzájomné pomáhajúce si, dobré skutky, podporovanie chudobných, čestnosť (nepodvádzanie pri obchodovaní, dodržiavanie zmlúv a pod.), a rôzne iné predpisy veľmi podobné tým, ktoré vychádzajú z Biblie, teda ktorými sa riadia (alebo aspoň by sa mali riadiť) židia a kresťania, sa u moslimov týkajú výhradne vzťahu ku spoluvercom, nikdy nie k „neveriacim“.

Tu treba poukázať na zásadný rozdiel medzi islamom a kresťanským učením: Ježiš Kristus hovorí, že druhým najväčším prikázanim je láska k blížnemu (prvým je láska k Bohu), a keď vysvetľuje, koho treba za blížneho považovať, uvádza ako príklad vzťah cudzinca, inoverca Samaritána k Židovi, ktorý sa ocitol v núdzi. Tým vlastne Ježiš implicitne hovorí, že naši blízni sú aj za hranicami rozdeľujúcimi národy a náboženstvá.

Pravda, niekedy prax tých, čo sa hlásili ku kresťanstvu, nebola v zhode s tým, čo hlásal Kristus. Kňazi a mnisi napr. hovorili o láske, ale súčasne podnecovali nenávisť voči inovercom a kruto ich prenasledovali. Konkrétne napr. františkáni mali plné ústa lásky ku všetkému („vietor im bol bratom, luna sestrou...“), ale nie ku všetkým – nevzťahovala sa napr. na židov (jeden z nich, františkánsky mních Bernardin zo Sieny prehlásil: „Pokiaľ ide o abstraktnú a všeobecnú lásku, smieme ich milovať. Žiadna konkrétna láska voči nim sa však nepripúšťa“; iní, napr. Ján Kapistránsky alebo Bernardino de Fletre, dokonca organizovali pogromy). Týchto ľudí však nemožno pokladať za kresťanov, pretože konali proti slovám evanjelia, prikazujúcim nie abstraktnú, všeobecnú, ale práve konkrétnu lásku (podľa príkladu Samaritána).

U moslimov je to inak, ako u kresťanov: ak napr. „kresťania“ podvádzajú a zabíjajú, konajú v rozpore so Zákonom (a tak ich nemožno pokladať za kresťanov!); moslimovia však podvádzajú a zabíjajú v zhode so svojím „zákonom“ (a tak sú pokladaní za dobrých moslimov). Napr. zabitie „neveriaceho“ (žida, kresťana) alebo nedodržanie zmluvy, podvod (v obchode, vojne, politike a pod.) vo vzťahu k „neveriacim“ sa u moslima považuje nielen za celkom legitímny, ale dokonca za chváľhodný skutok. Ak sa teda bude napr. kresťanský (alebo židovský) politik spoliehať na zmluvu uzavretú s predstaviteľmi moslimského štátu (možno i preto, že mu niekto ukázal v Koráne verš prikazujúci dodržiavanie zmluvy), bude zakrátko istotne veľmi nemilo „prekvapený“.

Uvediem tu niekoľko veršov z Koránu, ktoré môžu dokumentovať „mierumilovnosť“ islamu, jeho vzťah ku kresťanom a židom a hlavné etické normy, ktorými sa riadia moslimovia. Vnímavému čitateľovi azda poslúžia k tomu, aby si urobil svoj vlastný názor.

Niekoľko islamských „prikázaní“:

Nepriďavaj k Bohu iné božstvo... Pán rozhodol, aby ste nikoho okrem Neho neuctievali a aby ste rodičom preukazovali dobro... Váš Pán najlepšie vie, čo je vo vašich dušiach a či ste zbožní, On kajúcnikom odpúšťa... dávaj príbuznému podľa práva, a tiež chudákovi, ktorý kráča po Božej ceste (t.j. moslimovi), no nerozhadzuj nerozvážne, veď márnotrtní sú bratia satanovi... nepribližujte sa k cudzoložstvu, lebo je to ohavnosť... nezabíjajte osoby, ktoré Boh zakázal zabíjať, iba ak podľa (moslimského) práva... ak bol niekto zabitý nespravodlivo, dali sme jeho najbližším právomoc pomstiť ho... dodržujte verne svoje záväzky, lebo bude požadované zučtovanie o záväzku! A buďte spravodliví v miere, ktorou meriate a vážte správnymi vahami... nechod za tým, čo nepoznáš...“ (Súra 17, verše 23-38).

Služobníkmi Milosrdného sú tí, ktorí chodia po zemi pokorne a keď sú oslovení bláznivými ľuďmi, odpovedia: „Pokoj s vami!“ – tí, čo za noci bdejú kvôli Pánu svojmu a hovoria: „Pane náš, odvráť od nás trest pekla...“ tí, čo ani nerozhadzujú, ani nie sú lakomí, ale sú na strednej ceste medzi tým, a ktorí nevzývajú spolu s Bohom žiadne iné božstvá a nezabíjajú žiadnu dušu, ktorej zabitie Boh zakázal – iba ak podľa práva, a ktorí nesmilnia...“ (25,64-68).

Sťastní (blahoslavení) sú tí veriaci, ktorí sú vo svojich modlitbách pokorní, ktorí sa od planých (zbytočných) rečí odvracajú, ktorí almužny rozďavujú, ktorí svoje pohlavie ochraňujú len pre svoje manželky či otrokyne, ktorí opatrujú to, čo im bolo zverené a zmluvy presne dodržiajú, ktorí usilovne dbajú o svoje modlitby. Títo sa istotne dedičmi stanú, zdedia raj a budú v ňom večne.“ (23,1-11).

Vy, ktorí veríte, nepohlcujte si navzájom majetky podvodným spôsobom... netúžte po tom, čím Boh vyznamenal niektorých z vás pred inými. (4,33.36).

Neživte sa užerníctvom, ale bojte sa Boha... záhrada (t.j. raj) je pripravená pre bohabojných, ktorí rozdávali almužny v šťastí i v nešťastí a ktorí krotia svoj hnev a odpúšťajú ľuďom... (3,125.127.128).

Nikdy nedosiahnete pravú zbožnosť, ak nebudete rozdávať z toho, čo milujete – čokoľvek z vecí rozdáte, Boh o tom dobre vie. (3,86).

Zlodejovi alebo zlodějke odtnite ich ruky, ako odplatu za to, čo vykonali... (5,42).

Cudzoložnicu a cudzoložníka zbičujte, každého z nich sto ranami... Tí, čo vrhnú podozrenie na počestné ženy a neprivedú štyroch svedkov, zbičujte osemdesiatimi ranami... (4,154).

Vzťah moslimov k židom a kresťanom:

„Už v minulosti (hovori Boh) sme dali Mojžišovi správne poznanie a učinili sme dieťky Izraela dedičmi Písma, aby bolo zdrojom poznania a pripomenutím pre ľudí obdarených rozumom.“ (40,56-57).

Tento Korán bol zoslaný, aby potvrdil pravdivosť skorších zjavení (t.j. Tóry a Evanjelia, vlastne Starého a Nového zákona) a aby objasnil Písmo, o ktorom niet pochyb a ktoré pochádza od Pána všetkého ľudstva. (10,38).

Uveril som v to, čo Boh z Písma zoslal a bolo mi prikázané, aby som konal spravodlivo medzi vami. Boh je našim i vašim Pánom, my máme svoje skutky a vy vaše, a ničo medzi nami dôvodu k sporom; Boh nás všetkých zhromaždí, u Neho je konečný cieľ.“ (42,14).

Nepri sa s vlastníkmi Písma (t.j. so židmi a kresťanmi), iba ak tým najvhodnejším spôsobom – a iba s tými, ktorí sú nespravodliví. A povedzte: Uverili sme v to, čo bolo zoslané nám, i v to, čo bolo zoslané vám, a náš Boh a váš Boh sú jedno; a my sme odovzdaní do Jeho vôle. (29,45).

(Už v minulosti) bola kniha Mojžišova vodcom a milosrdenstvom a toto Písmo (t.j. Korán) potvrdzuje jej pravdivosť v arabskom jazyku, aby boli varovaní nespravodliví a aby bolo radostnou zvesťou pre tých, čo dobro konajú. (46,11).

(Boh hovorí): „Uzavreli sme zmluvu s Mojžišom... a napísali sme pre neho dosky pripomenutia o všetkých veciach... Po odchode Mojžiša jeho ľud si vyrobil z ozdôb teľa... a urobili ho modlou a stali sa tak nespravodlivými.“ ...a tým, ktorí nasledujú posla, proroka neučeného (t.j. Muhammada), ktorého nájdú oznámeného im v Tóre i Evanjeliu, a ktorý prikazuje vhodné a zakazuje zavrhnúť a hodné... tí, ktorí v neho uveria... a budú nasledovať svetlo, ktoré im bolo zoslané, tí budú blažení! (7, 138.142.146.147.156).

Abrahám nebol ani židom ani kresťanom, ale bol hanífam (t.j. monoteistom v čase, keď ešte neexistovalo židovstvo ani kresťanstvo) odovzdaným do vôle Božej (pozn.: „odovzdanie do vôle Božej“ je po arabsky „muslimún“ – z toho muslim, moslimovia) a nepatril medzi modloslužobníkov (3,60).

(Boh hovorí): „A rozdelili sme ich (židov) po zemi... niektorí z nich sú bezúhonní, ale iní nie sú takí. A vystavili sme ich skúškam dobrým i zlým, dúfajúc, že sa azda obrátia. A prišli ich nástupci (t.j. kresťania), ktorí zdedili Písmo, no chopili sa toho, čo im hovorí svet, a hovoria: „Bude nám odpustené!“ A či oni neprijali zmluvu Písma, že budú o Bohu hovoriť iba pravdu? A pritom študovali to, čo je obsiahnuté v Písme! (7,167.168).

Židia hovoria: „Kresťania nemajú v ničom pravdu!“ a kresťania zasa tvrdia: „Židia nemajú v ničom pravdu!“ a pritom predsa tí i oni čítajú Písmo. Nebudú s tebou spokojní ani židia, ani kresťania, pokiaľ nebudeš nasledovať ich náboženstvo. (Avšak) poznanie Božie je jediné správne poznanie! Ak budeš nasledovať ich bludné učenie potom, čo sa ti dostalo poznania, nenájdeš proti Bohu ochrancu... (2,114).

(Židia a kresťania) neveria v to, čo bolo zoslané neskôr, hoci je to pravda, ktorá potvrdzuje pravdivosť zjavenia, ktoré už majú. (2,85).

(Boh hovorí): „prekliali sme ich (židov) za to, že porušili zmluvu, neuverili v Božie znamenia, zabíjali nespravodlivo prorokov... (4,154).

Vlastníci Písma (kresťania), nepreháňajte vo svojom náboženstve a hovorte o Bohu len pravdu. Mesiáš Ježiš, syn Máriin, je naozaj iba poslom Božím a Jeho slovom, ktoré vložil do Márie, a duchom z neho vychádzajúci. A verte v Boha a v Jeho poslov a nehovorte: „Trojica!“ Boh je jediným Bohom... Jemu patrí všetko, čo je na nebi i na zemi. (4,169)

Tí, čo hovoria: „Mesiáš, syn Máriin, je Bohom“, sú neveriaci. (5,19)..

Tí, ktorí sú neveriaci z vlastníkov Písma (t.j. židia a kresťania, ktorí neprijmú islam), prídu do pekelného ohňa a budú v ňom nesmrteľní – to sú najhoršie zo všetkých stvorení. (98,5).

...ľudia, ktorí sú najväčšími nepriateľmi veriacich, sú židia, a tí, ktorí k Bohu pridružiajú (t.j. kresťania, ktorí k Bohu – Otcu „pridružiajú iného Boha“ – Syna). (5,85).

Bojujte na ceste Božej (t.j. v tzv. „svätej vojne“ – džiháde) proti tým, ktorí bojujú proti vám... zabíjajte ich všade, kde na nich narazíte... zvädzanie od viery je horšie ako zabiť... Bojujte proti nim... dokiaľ nebude všetko náboženstvo patriť Bohu (myslí sa tým, pochopiteľne, islam) (2, 186.187.189).

Nepokladaj tých, ktorí boli zabití na Božej ceste (t.j. v džiháde) za mŕtvych! Naopak, oni sú živí a u Pána svojho užívajú svoju odmenu. (3,163).

Vy, ktorí veríte, bojujte proti tým neveriacim, ktorých máte na dosah! Nech vo vás nájdú tvrdosť; Boh je na strane bohobojných. (9,124).

Ak nevytiahnete do boja (proti neveriacim), Boh vás potrestá bolestivým trestom. (9,39).

Neochabujte a neponúkajte mier, keď máte prevahu. (47,37). Pozn.: implicitne sa tu vlastne hovorí: mier ponúkajte iba vtedy, ak je to nutné z taktického hľadiska (keď ste v nevyhode).

Vy, ktorí veríte, keď sa na pochode stretnete s neveriacimi, neobracaajte sa k nim chrbtom (t.j. nevyhýbajte sa boju)... Nie ste to vy, čo ich zabilí, ale Boh ich zabil... (6,15.17).

...zabíjajte modloslužobníkov, kdekoľvek na nich narazíte, zajmte ich, obliehajte ich a chystajte proti nim všemožné nástrahy! (9,5).

Nie sú si rovní tí veriaci, ktorí zostali sedieť doma (t.j. nezúčastnili sa džihádu)... s tými, ktorí usilovne bojujú... Boh vyznamenal tých, ktorí usilovne bojujú pred tými, ktorí sedia doma. (4,97).

Ak bojujú medzi sebou dve skupiny veriacich, zmierte ich... veriaci sú predsa bratmi; zmierte teda bratov svojich a buďte bohobojní... (49,9-11).

Vy, ktorí veríte, neberte si mojich nepriateľov (t.j. „neveriacich“) za svojich priateľov... (60,1).

Vy, ktorí veríte, neberte si za priateľov ľud, na ktorý sa Boh rozhneval (t.j. židov a kresťanov); tí stratili nádej na budúci život... (60,13).

Teda žiadne priateľstvo – nielen osobné, ale ani „zmluva o priateľstve“ s „neveriacimi“ – neprichádza do úvahy; ak, pravda, toto „priateľstvo“ nie je súčasťou „taktiky“ (spôsobom ako „dobehnúť“ protivníka – „priateľa“). Moslimovia sa toho držia, čo potvrdzuje história i súčasnosť. *Príklad z histórie* (ktorý sa stal akými „precedensom“): Muhammad bol v spore s Kurejšťmi, ktorí ovládali mesto Mekka. Boli to prísliní nepriatelia, a preto s nimi r. 628 vyjednal 10-ročné prímerie. Kurejšiti sa cítili bezpeční a svoje vojsko demobilizovali, ale Muhammad po dvoch rokoch (keď sa mu podarilo nazhromaždiť dosť prívržencov) na čele desaťtisícového vojska Mekku prepadol a dobyl. Pritom všetko (uzavretie prímeria i jeho vierolomné porušenie) sa udialo v plnej zhode s islamským právom (oboje totiž „služí sláve Allahovej“). *Príklad zo súčasnosti*: Jásir Arafat, ktorý dostal Nobelovu cenu mieru za to, že podpísal zmluvu s Menachemom Beginom (vtedajším izraelským premiérom), pred svojimi moslimskými spoluveriacimi od samého začiatku o tejto zmluve hovorí ako o „kurejšitskej dohode“. Opäť oboje – podpísanie zmluvy i jej absolútne nerešpektovanie – je v plnej zhode s moslimským právom. Ak dnes ešte niekto v Európe alebo v Amerike prikladá takejto zmluve nejaký význam (v zmysle etiky a práva, ktoré platia v demokratických krajinách), či dokonca ak verí v trvalý mier medzi Palestínčanmi a inými moslimami na jednej strane a Židmi na strane druhej, je veľmi naivny.

Po prečítaní ukážok z Koránu – „biblie“ moslimov a po vysvetlení zásad „moslimského práva“ si položíme otázku: Ako to prezident Bush myslel s tou „mierumilovnosťou“ moslimov? Odpoveď môže byť v podstate dvojaká:

1. Buď tomu, čo povedal naozaj verí, skrátka: je neinformovaný. Vysvetliť by sa to dalo tým, čo o sebe hovoril počas predvolebnej kampane – „pýšil sa tým, že v živote neprečítal jedinú knihu“ (citujem z článku J. Šimsu uverejneného v „Ev. týdeníku – KJ“ 15/2001, str. 2), alebo

2. sám tomu neverí, ale „diplomatically“ to musí tvrdiť – aby nepopudil nielen moslimské štáty, ale aj veľké množstvo moslimov v jeho vlastnej krajine a v krajinách spojencov (v Nemecku žije napr. vyše 3 miliónov moslimov, a to zďaleka nie iba prisťahovalcov).

Ostatne je to jeho vec, resp. vec „vysokiej politiky“. Náš občan by však mal mať reálny pohľad na vec: medzi moslimami sú, pravdaže, rôzni ľudia, mierumilovní i fanatici (ako nakoniec aj medzi nami); ich vodcovia (v prevážnej väčšine) však šíria nezmierniteľné nepriateľstvo voči „neveriacim“ (židom a kresťanom) – Korán im k tomu poskytuje „bo-

hatý materiál“ – a masy obyčajných ľudí (zväčša negramotných) sú, žiaľ, ovládané práve nimi.

Niečo o Koráne a jeho autorovi

Korán (od *Qur'án*, čo je podstatné meno slovesné od *qara'a* = prednášať/recitovať) je akouś „bibliou“ moslimov – knihou, obsahujúcou ich vierouku a „príkázania“ (pravidlá kultúry a etické). Jej autorom je Muhammad (Mohamed), ktorý sa narodil asi v roku 570, vyrastal ako sirota v rodine príbuzných, v 25. roku vstúpil do služby bohatej vdovy (ako cestujúci obchodník), s ktorou sa neskôr oženil, čím získal materiálne prostriedky na to, aby sa mohol venovať „duchovnej činnosti“. Od r. 610 mával tzv. „zjavenia“ (t.j. stavy, pri ktorých k nemu „hovril Boh“ – diktoval mu, čo má hlásať svojim spoluobčanom). Spočiatku mal len veľmi málo stúpenčov (možno dvoch alebo troch), väčšina obyvateľov Mekky ho považovala za „básnika“ alebo „vešťa“ (čo v tom čase boli opovrhnutiahodné „zamestnania“), či prasto za blázna. Keďže vo svojej misii tvrdohlavo pokračoval, opovrhovanie spoluobyvateľov sa postupne zmenilo na nepriateľstvo a on musel z Mekky ujsť – v roku 622 (od tohoto roku moslimovia počítajú svoj letopočet) odišiel do Mediny aj so svojimi vernými. Tam získaval ďalších prívržencov, s ktorými sa neskôr vydal potrestať „nevernú Mekku“. Keď zvíťazil, videl v tom „Božie znamenie“ a ešte intenzívnejšie sa venoval šíreniu nového náboženstva (pričom vojenské výboje, násilie považoval za úplne legitímnu metódu tohoto svojho „poslania“).

Z čoho Muhammad čerpal (okrem „zjavení“)? Čiastočne z Biblie: dostal sa k častiam Starého i Nového zákona a snažil sa ich prispôbiť potrebám Arabov. Istým kladom jeho počinu je skutočnosť, že sa mu podarilo nahradiť polyteistické pohanské náboženstvá a kultú Arabov (nomádov i obyvateľov miest) monoteistickým a do istej miery aj etickými náboženstvom (najmä v zrovnaní s dovtedajšími kultúrnymi praktikami: Arabi napr. často svoje deti, najmä dievčatá, krátko po narodení, ešte živé zahrabávali do piesku púšte). Pravda, jeho nové náboženstvo iba zďaleka pripomínalo to, čomu učil judaizmus a kresťanstvo, pretože: (1) jeho zdroje boli neúplné, skreslené a nespoľahlivé (čerpal zrejme z ústnych podaní niektorých biblických príbehov, pochádzajúcich často z tzv. apokryfov, t.j. takých spisov, ktoré neboli pojaté do kánonu – napr. z „Evanjelia o detstve Ježišovom“), (2) biblické príbehy dopĺňal rôznymi arabskými, pohanskými legendami, (3) „upravoval“ ich (často ad hoc) „podľa potreby“ (oficiálne podľa obsahu svojich aktuálnych „zjavení“).

Jeho vzťah k židom a kresťanom („vlastníkom Písma“, ako ich autor Koránu nazýva) bol spočiatku pozitívny (a zrejme od nich očakával „ocenenie“ za to, že šíri „ich“ náboženstvo medzi pohanskými Arabmi), keď však títo neprijali jeho „úpravy“, zmenil sa jeho postoj k nim na kritický, a nakoniec na otvorene nepriateľský (ako bolo uvedené v článku „Sú moslimovia mierumilovní?“ a ako sa o tom môžeme presvedčiť nielen z toho čo hlásal, ale najmä z toho čo a ako konal, ako i z praxe jeho nasledovníkov v minulosti i v súčasnosti).

Niektoré príbehy opísané v Koráne teda pripomínajú biblické príbehy; mená a názvy sú pravdaže pozmenené – majú arabský ráz (to však nie je nič mimoriadne, veď napr. ani v našom preklade Biblie sa nepoužívajú originálne mená a názvy): tak napr. Abrahám je v Koráne *Ibrahim*, Dávid *Dá'úd*, Šalamún *Sulejman*, Mojžiš *Músa* a pod., raj je *džanat 'Adn* („záhrada Eden“), peklo *džahannam* (v hebrejčine je to *gé-hinnóm*), satan je *Iblís*; Boha oslovujú, ako je všeobecne známe, *Alláh* – etymologicky má toto slovo pôvod v arabskom *Il*, popr. *Ilu*, *Iláh* (zrovnaj s hebr. *El* a *Elohim*) – čo znamená boh (božstvo) všeobecne, ale s členom „*al-Láh*“ (=Alláh) znamená konkrétneho, jediného Boha.

Z početných „svojských interpretácií“ Biblie Muhammadom uvediem aspoň jednu: Muhammad tvrdí, že jeho príchod bol oznámený v Tóre i v Evanjeliu. Odvoláva sa pritom na dva biblické texty – 5M 18,15 a J 14,26: v prvom prípade Boh sľubuje Izraelu poslať (veľkého) „proroka spomedzi bratov“, v druhom Ježiš sľubuje poslať svojim nasledovníkom Ducha svätého. Ale v prvom prípade išlo (podľa nejednotnej inter-

pretácie židov) o ohlásenie príchodu niektorého z veľkých prorokov, ktorí pôsobili v izraelskom národe po exode; alebo veľkého rabína Akivu (r. 50-135 n.l.); alebo budúceho Mesiáša. Podľa interpretácie kresťanov, išlo o ohlásenie príchodu Krista. Keďže interpretácia je tu nejednotná, ťažko možno Muhammadovo tvrdenie v tomto prípade spoľahlivo vyvrátiť. Avšak v druhom prípade ide o jasnú záležitosť – o „nedorozumenie“ (pravdepodobne zámerné, čiže podvod): v originálnom gréckom texte je totiž Duch sv. nazvaný *paraklétos* (t.j. tešiteľ, obhajca) – toto slovo bolo (zrejme zámerne) zamenené podobným *periklytos*, ktoré znamená „oslavovaný“, čo je po arabsky „Muhammad“ alebo „Ahmed“.

Korán sa skladá zo súr (je ich 114), ktoré predstavujú jednotlivé „zjavenia“ a sú vlastne samostatnými kapitolami knihy. Jednotlivé súry sa niekedy podstatne líšia, a to nielen obsahom (ten závisí, mimo iného, od doby ich vzniku), ale aj tvarom a veľkosťou: najdlhšia je 2. súra, ktorá má 258 veršov (pričom napr. 96. verš má vyše 100 slov), najkratšia je 112. súra – má iba 4 verše, ktoré všetky spolu majú iba 20 slov. Pokiaľ ide o obsah, sú súry „vyznávacie“ (taká je napr. spomenutá 112. súra), iné líčia „biblické“ príbehy, ďalšie obsahujú predpisy, príkazy alebo výzvy; sú súry „teologické“ (niektoré majú ráz kontroverznej diskusie, iné sú apologetické alebo prosto odsudzujúce); ale existujú i súry „preklínacie“ (napr. 5-veršová súra č. 111 preklína Muhammadovho strýca Abú Lahaba a jeho manželku.). Väčšinou sú však súry „kombinované“ – striedajú sa v nich verše rôzneho obsahu (neraz „bez ladu a skladu“ a veľmi často sa opakujú verše takmer (ale i úplne) doslovného znenia vo viacerých súrach).

Ako som už spomenul, v priebehu rokov sa názory Muhammada menili, a tak vznikali nové súry s obsahom často protirečiacim dovtedajšiemu obsahu Koránu. Časom sa ukázalo, že niektoré staršie verše sú nielen v rozpore s novými „zjaveniami“, ale najmä s aktuálnymi potrebami (resp. s „inovovanou ideológiou“) islamu, a že ich teda treba z Koránu odstrániť. Ale ako to urobiť, keď boli údajne nadiktované Bohom? Muhammad to vyriešil tak, že ich označil názvom „satanské verše“ – nenadiktoval mu ich vraj Boh, ako sa pôvodne javilo, ale samotný satan (Iblís), ktorý proroka podviedol – a preto boli tieto pasáže z Koránu jednoducho vymazané. (Škoda len, že za „satanské“ neprehlásil tie verše, ktoré nimi skutočne sú – totiž tie, čo vyzývajú k nenávisti, vraždeniu; ak by bol vymazal tieto, Korán mohol byť celkom dobrým etickým kódexom).

Ešte raz letný pohľad do histórie

Keď sa začal islam šíriť (v prvej polovici 7. storočia), ovládalo vtedy známy svet päť veľkých ríš: **byzantská** (východorímska) s centrom v Carihrade (Konštantinopole, terajšom Istanbule), **sásánovská** (perzská – na území terajšieho Iránu, Iraku, Afganistanu, časti Arménska a Gruzínska), **hindská** (v severnej Indii), **čínska** a **rímska** (západorímska). Expanzia moslimov bola neuveriteľne rýchla a mohutná, niektoré z týchto „veľmocí“ v krátkom čase rozvrátila, iné značne oslabil: Damašek (významné byzantské mesto) bol dobytý v r. 635, sásánovská armáda bola rozdrvená v r. 637, mestá Jeruzalem a Chúzistán boli dobyté v r. 638, Alexandria v r. 642 a o rok neskôr územie dnešného Pakistanu. Postupne si moslimovia podrobili aj veľkú časť Afriky, a tiež Európy: Španielsko bolo dobyté postupne v rokoch 711-756 (moslimskí Arabi a Berberi tu vládli do r. 1492), Turci neskôr ovládli Balkán. V r. 1453 padol Konštantinopol, hlavné mesto Byzantskej ríše.

Treba však povedať, že moslimom do značnej miery „pomohli“ zničiť Byzantskú ríšu „kresťania“: 4. križiacka výprava v r. 1204 bola vyslaná pápežom nie proti „pohanom“, ale proti kresťanskému Konštantinopolu. Križiaci mesto dobyli, a i keď sa v r. 1261 vrátilo opäť pod byzantskú správu, nezostalo to bez následkov: tieto vojny veľmi oslabil ríšu, aj tak sužovanú neustálymi útokmi Turkov (Osmanov), takže nakoniec ríša neodolala ich náporu a po páde hlavného mesta (1453) zanikla.

V súčasnosti žije väčšina moslimov v tzv. moslimských štátoch; asi 1/6 moslimov sú Arabi (o nich si povieme niečo v ďalšej časti).

Dosiaľ sme si hovorili, ako moslimovia zmenili okolitý svet. Ako to však bolo uprostred nich – v ich „vlastnom tábore“?

Už v predchádzajúcej časti sme si povedali, že Muhammadove „zjavenia“ možno rozdeliť na dve obdobia: mekkianske (verše Koránu z tohoto obdobia sa zaoberajú najmä vzťahom človeka k Allahovi, čiže vlastne duchovnými otázkami) a medinské (tu ide najmä o úsilie vybudovať „spoločenstvo veriacich“: sú stanovené zásady vzájomných vzťahov medzi „veriacimi“, ich vzťahov k „neveriacim“, sú riešené otázky disciplíny, podriađenosti, právne predpisy i kultické povinnosti). Medinské verše obsahujú veľa výziev k násiliu. Tieto „zásady násilia“ sa však moslimom vypomstili: po smrti „proroka“ došlo k obrovským sporom a krvavým bojom medzi jeho „vernými“. Išlo v nich o otázku „následníctva“, resp. o problém vodcovstva. Už vtedy došlo k rozdeleniu moslimov na *sunnitov* („ortodoxných“, tradícionalistov), t.j. stúpencov „následníka proroka“ (jeho svokra) Abú Bakra a na *šítov*, t.j. stúpencov iného „následníka proroka“ (jeho zaťa, manžela dcéry Fátimy) Alího. Alí bol zavraždený a rovnako pochopil aj jeho syn a nástupca imám Husajn; to bola povestná „posledná kvapka do pohára“ – pohár pretiekol: moslimstvo sa definitívne rozdelilo na dve na smrť znepriatelené skupiny: väčšinových sunnitov a menšinových šítov. (Pre úplnosť treba dodať, že tu bola aj tretia skupina, tzv. „cháridžovia“, čiže „odštiepení“, podľa ktorých má jedine obec právo zvoliť svojho vodcu, a zároveň – ak sa dopustil vážnych hriechov – ho aj zvrhnúť).

Nasledovali nekonečné krvavé zrážky, a to nie iba medzi sunnitmi a šiitmi, ale aj medzi príslušníkmi rôznych kmeňov a mocenských skupín.

Časom v islame (podobne ako v kresťanstve) vzniklo množstvo rôznych iných názorových skupín – teologických (i filozofických) smerov i siekt. Patria medzi ne také, ktoré sú založené na logike (mohli by sme ich označiť ako „racionalistické“), ale aj vyslovene mystické, resp. ezoterické. Takýmto je napr. hodne rozšírený *súfizm*. Jeho stúpenci sú známi pod menom *fakíri* (arabsky) alebo *dervíši* (perzsky); oba výrazy majú význam „chudobní“.

Takže náš, často zjednodušený, pohľad na moslimov, ako na kompaktnú náboženskú komunitu – poprípade ako na (iba) „dva druhy“ moslimov, sunnitských a šiitských – je úplne nesprávny. (Je to podobné, ako keby napr. chcel niekto deliť kresťanov iba na „východných“ a „západných“, t.j. rímskych*, a nebral by zreteľ na množstvo iných, napr. protestantských, spoločností).

Po obsadení rozsiahlych území bývalej sásánovskej a byzantskej ríše, tamojší obyvatelia boli sice nútení prestúpiť k islamu, udržali si však isté (pohanské alebo i kresťanské) tradície – základ ďalších rozdielov a napätia.

V tých časoch vlastne žiaden vládca nezomrel prirodzenou smrťou – buď bol úkladne zavraždený alebo padol v boji (vraždiť brat brata, švagra, bratranca atď.). Popravky boli na dennom poriadku. Teror sa ešte vystupňoval, keď v mene islamu bola vytvorená ríša s hlavným mestom (bývalým byzantským) Damaškom. Na tróne sa striedali rôzne vetvy arabských (kurajšovských) vládarov. Arabi považovali za celkom samozrejmé, že Korán bol daný im (práve im) preto, aby vládli (aj nad ostatnými moslimmi). V tejto súvislosti je dobré pripomenúť, že Muhammed v Koráne napísal: „*Kočovní Arabi sú najhorší v nevere a v pokrytectve...*“ (9,97). Okrem príslušnosti k národu (arabskému) veľkú rolu hrala aj príslušnosť ku kmeňu (už som spomenul, že boli spory a vojny medzi jednotlivými kmeňmi). Hrôzovládu *chalífov* (vládcov) a ich „premiérov“ – *vezírov* ilustruje tento citát z knihy moslimského autora (Šajch Fadhalla Haeri: „Základy islamu...“, str. 128): „Symbolom chalífovej moci bol kat, ktorý stál vedľa neho, pripravený s mečom a koženou rohožou.“

Vo vojsku postupne začali nad Arabmi prevažovať príslušníci iných národov. Veľkú časť žoldnierov tvorili Turci, ktorí boli v službách arabských chálífov. Časom Turci nabudli značnú moc a prevzali vládu – vznikla veľká, silná Osmanská ríša.

Na západe zase veľký vplyv získali Berberi. Tí spolu s Arabmi ovládli Španielsko (Španielsko bolo pod vládou moslimov do konca 15. storočia).

* Niečo k názvom *sunniti* a *šiti*: prvý pochádza od slova *sunna*, ktoré znamená spôsob, obvyklý zvyk (tradíciu), resp. zásady správania sa (používa sa vo vzťahu voči Alahovi a „prorokovi“); názov *šiti* pochádza zase z výrazu *šit áti Alí* (= „Alího strana“).

Súčasnosť

Moslimovia žili dlho pomerne izolovaní od ostatného, najmä západného („civilizovaného“) sveta. Od minulého storočia však veľká časť moslimov (resp. ich vládcov) začala preberať západnú, „pokrokovú“ kultúru. To ale vyvolalo reakciu: odpor, hnev, nostalgiu a často „snahu o oživenie *dínu*“ za každú cenu“. Dôsledky sú často strašné: nielen protizápadné heslá a demonštrácie, ale aj únosy a vraždy rukojemníkov a teroristické (často samovražedné) útoky. Všetko toto sa rozpútało najmä po „revolúcii“ v Iráne: Irán sa stal príkladom pre islamských „fundamentalistov“ v iných moslimských štátoch, ale aj pre tých, čo žijú na Západe (týchto je asi 20 miliónov).

Najhoršie je, že obrovská väčšina moslimov je slepo oddaná nie Bohu,^{***} ani Koránu, ako sa sami domnievajú, ale svojim politicko-náboženským vodcom, ktorí nimi svojvoľne manipulujú. Podľa nich moslim si každým nadychnutím má pripomínať smrť, nemá mať pokoj, kým sa „dar al-Islam“ („mierové územie islamu“) nerozšíri na celý svet; životnou úlohou moslima je *džihád*.

Hagarine (ale aj Abrahámove) deti

Ako je známe, islam je rozšírený (i keď nerovnomerne) po celom svete – moslimovia sú zastúpení v každej rase: od Číňanov a Mongolov (najväčším islamským štátom na svete je Indonézia) cez Semitov (Arabi), Indov, Afričanov (mnohé národy „čiernej Afriky“) sú prevážne, či dokonca úplne moslimské) po bielych Európanov (napr. niektoré balkánske národy; ale v poslednom čase sa islam veľmi rýchlo šíri aj v USA a v západnej Európe). Medzi nimi však osobitné miesto zaujímajú predsa len Arabi (hoci v súčasnosti tvoria „iba“ cca 1/6 moslimov); jednak z *historických dôvodov*: islam vznikol v arabskom prostredí, jeho zakladateľ a autor Koránu – Muhammad bol Arab, a jeho cieľom bolo (ako vyplýva z jeho vlastných slov zaznamenaných v Koráne) pôvodne vlastne iba sprostredkovať Písmo („staršie zjavenia“) svojim krajanom v arabskom jazyku; jednak z *dôvodov kultických a vieroučných*: Korán je považovaný za „pravý“ iba v arabskom jazyku, nie v preklade do iných jazykov (preto sa napr. od moslima očakáva, že sa naučí po arabsky); hlavné islamské „posvätné“ miesta ležia vlastne takmer výhradne na územiach obývaných Arabmi. Skrátka, Arabi sú hlavnými reprezentantmi islamu.

Niečo o Araboch

Arabi – ako sami veria, ale najmä ako o tom svedčí Biblia – sú potomkami Abraháma (v ich reči *Ibrahima*): ich praotcom je Izmael (*Izmail*), syn Hagarin. Keďže aj Židia sú potomkovia Abrahámovi (ich praotcom je Izák, syn Sárin), sú Arabi a Židia vlastne blízki príbuzní.

O Izmaelovi Boží anjel hovorí: „*Bude to človek ako divý osol; jeho ruka bude proti všetkým a ruky všetkých proti nemu; bude naprotiveň všetkým bratom.*“ (1M 16, 12).

Krátke historické poznámky, uvedené v predošlej kapitole (ale aj pohľad na súčasné politické a vojenské udalosti z Blízkeho východu), potvrdzujú pravdivosť citovaných slov Pisma. Napriek tomu majme na pamäti, opakujem, že Arabi sú Izmaelovi, a teda aj Abrahámovi potomci.

Ak by azda niekto namietal, že Izmael „bol predsa nemanželský“, a teda „nelegitímny“, nemal by pravdu: Hagara, Sárina slúžka, porodila Abrahámovi syna úplne legitímne. O tom, že sa tak má stať rozhodla nakoniec sama Abraháмова manželka Sára – preto, že ona bola (v tom čase) neplodná. V žiadnom prí-

^{**} Slovo *dín* sa obyčajne prekladá ako „náboženstvo“, v skutočnosti však má význam „životné zmierenie“ (medzi Veriteľom, t.j. Allahom a dlžníkom, t.j. človekom). „Žiť *dín*“ znamená splácať dlh Stvoriteľovi (t.j. žiť podľa pravidiel Koránu).

^{***} *Islam* = podriadenie sa (oddanie sa) vóli Boha. Čiže žiť naozaj v islame, vlastne znamená mať neustálu zodpovednosť voči Bohu (Allahovi).

^{****} *Džihád* = doslova „zápas“ (za Alaha), boj („svätá vojna“), ktorý vyžaduje od človeka vynaložiť všetko, čo je v jeho možnostiach a silách (niekedy um, inokedy majetok, energiu, ale aj život). Bojovník sa menuje *muďžahid*.

pade nešlo o neveru, resp. cudzoložstvo. Vtedy bol jednoducho taký zvyk a právo („legislatíva“). Ved napr. 12 synov Jákobových (zakladateľov biblických dvanástich izraelských kmeňov, z ktorých nikto nikdy žiadneho nespochybnil ako „nelegitímneho“) pochádzalo od štyroch matiek: od prvej Jákobovej manželky Ley boli šiesti (a jedna dcéra), od jej sestry Ráchel, druhej manželky Jákobovej (Jákob mal dve manželky, Leu a Ráchel, súčasne) dvaja synovia; ale okrem toho (!): dvaja z Jákobových synov boli od Leinej slúžky Zilpy a dvaja od Ráchelinej slúžky Bilhy – spolu dvanásť – všetkých plne legitímnych! Vtedy boli, skrátka, také časy.

Izmael bol však nielen legitímny (a navyše ešte aj prvorođeným) Abrahámovým synom, ale dostalo sa mu od Boha aj zvláštneho zaslúbenia (1M 16,8-12; 21,13.17-21). Izmaelovi potomci (Arabi) dostali prostredníctvom svojho praotca (a jeho matky Hagary) *Božie požehnanie* (i keď, treba povedať, že sa líšilo od požehnaní, ktoré dostali Abrahámovi potomci Izákovej línie). Každopádne by ale bolo chybou považovať Arabov za ľudí Bohom zavrhnutých, ako boli napr. Kanaánci a niektoré iné národy (2M 34,11-13; 5M 7,1; 20,17 atď.).

Aj keď sa Arabi nestali národom, prostredníctvom ktorého sa Boh rozhodol realizovať svoj plán spásy ľudstva (týmto národom sa stalo potomstvo Izáka – síce nie prvorođeného, ale Bohom *zaslúbeného* syna Abrahámovho), neupadli do Božej nemilosti, neboli (opakujem) Ním zavrhnutí!

Preto rozlíšujeme medzi pohanskými modláorskými národmi (vrátane „moderných“ novopohanov) a potomstvom Izmaelovým. Napriek všetkému, čo sa nám na nich nepáči, napriek (oprávneným) výhradám k niektorým ich spôsobom (najmä k ich „divej“ povahe – 1M 16,12).

Moslimovia v mnohom môžu byť kresťanom vzorom

V tejto kapitole nám nepôjde o nejaký teologický rozbor vierouky, t.j. o jej pravosť, či nepravosť (tejto otázky sa dotkneme iba letmo), ale najmä o postoj moslimských veriacich, o ich zaujatosť pre veci viery, o ich zbožnosť.

Lipnutie moslimov na starých zásadách – na všetkých (aj očividne „dobovo podmienených“) výrokoch „proroka“ zo 7. storočia – má dve stránky:

negatívnu: napr. právny systém – *šari‘a** – kruté tresty za často nezávažné delikty, útlak a ponižovanie žien, pretrvávajúce poldruha tisícročia starých predpisov o obliekaní a pod.

Z trestov dosiaľ v mnohých štátoch pretrvávajú napr. nielen bičovanie, ale aj amputácia ruky za krádež, alebo trest smrti ukameňovaním za cudzoložstvo (obeť je pritom čiastočne zahrabaná v zemi; muž po stehná, žena po krk).

Čo sa týka postavenia žien v moslimských krajinách (obmedzenia v štúdiu, zamestnaní, spoločenskom živote), samotní moslimovia (vrátane žien) to vnímajú inak ako my: podľa nich ich systém vlastne „chráni ženy pred drsnejšími stránkami verejného života“.

Pokiaľ ide o obliekanie: moslimovia – ženy i muži – sa musia vyhybať odevu, ktorý nedostatočne zahŕňa telo, alebo zdôrazňuje jeho obrysy a fyzickú krásu.** Zlato a hodváb sú vyhradené iba ženám (muži nesmú nosiť hodvábne oblečenie a ich prstene môžu byť iba zo striebra).

Nám sa môžu zdať „staromódnymi“ (alebo „zákonickými“) aj viac-menej formálne praktiky – prejavy viery moslimov; medzi ne patrí tzv. „päť pilierov islamu“: 1. recitovanie vyznania viery, 2. rituálne modlitby (5-krát denne, vždy v určitom čase a polohe, s tvárou obrátenou k Mekke), 3. povinné almužny, 4. 30 dní pôstu v mesiaci rámadán (platí len od východu do západu slnka, teda v noci nie), 5. púť do Mekky (aspoň raz v živote).

Medzi **pozitíva** treba počítať predovšetkým – z hľadiska nás kresťanov (aspoň tých, čo sú im vzáčne hodnoty, z ktorých vychádza a na ktorých stojí ich viera) – úsilie mos-

* *šari‘a*: „vonkajšie“ pravidlá správania sa (*šari‘* znamená doslova „cesta“).

** *Hidžáb* (= bariéra alebo aj závoj) má znížiť potenciálne vzrušenie, túžbu, priťažlivosť medzi mužmi a ženami. Existuje „vnútorný hidžáb“ (sklopenie zraku, vyhýbanie sa pohľadom ľudí opačného pohlavia) a „vonkajší hidžáb“ (napr vyššie spomenutý spôsob obliekania).

limov zastaviť rozklad tradičných hodnôt (mimo iného napr. udržiavanie rodinnej a rodovej súdržnosti, úcty ku starším, k autoritám a pod.), snaha pribrzdiť sekularizáciu spoločnosti a rozhodný odpor voči tzv. „sexbiznisu“. Tým, že moslimovia trvajú na mimosvetovom pôvode mravných noriem, stávajú sa vlastne kresťanom partnermi v snahe odporovať (brániť sa) zvodnému (post)modernému relativizmu v tejto oblasti.

Rola obrancov viery tlačí časť moslimov (rovnako ako kresťanov) do fundamentalistických pozícií, pričom mnohé súry Koránu ich motivujú (alebo im umožňujú) konať skutky, ktoré nás oprávnené naplňajú odporom i obavami.

Treba však vidieť, že v islame je okrem tohoto radikálneho, aj mnoho iných smerov a spôsobov prežívania zbožnosti. Preto neposudzujme islam, ako taký, iba podľa toho, čo konajú extrémisti. (Aj my by sme iste protestovali, keby niekto posudzoval kresťanstvo podľa toho, čo koná iba jedna jeho časť).

Rád by som tu, pre ilustráciu, spomenul jedného moslimského teológa – modernistu Sudánca Mahmu-da Muhammada Táhá. Tento učil o dvoch fázach (alebo úrovniach) islamu: prvú úroveň predstavuje mekkianske obdobie, druhú medínske. V mekkianskom období videl Táhá úplnú slobodu v otázkach náboženstva a viery, ako aj rovnosť medzi pohlaviami. Keďže vraj bolo toto poslanstvo odmietnuté (pretože vtedajšia spoločnosť naň ešte nebola pripravená), prišli medínske súry (ktoré v tom čase boli „realistickejšie“) – Korán prestal byť zjavením a stal sa Zákonom: postoj ku kresťanom sa zradikalizoval a bol sformulovaný dŕžhád ako svätá vojna. Aspekty mekkianskeho poslanstva však, podľa Táhá, nezaujali; ich aplikácia bola iba odložená na neskoršiu dobu. Táhá sa domnieval, že táto doba nastáva teraz. Zrejme sa mylil; svedčí o tom fakt, že sa svoje názory bol v roku 1985 – ako heretik – popravený!

Kresťania by mali predovšetkým u moslimov vidieť – a vážiť si u nich –, že v prevažnej väčšine sú (a to, žiaľ, na rozdiel od mnohých „kresťanov“) dôslednými *monoteistami* (podobne ako veriaci Židia), že dôsledne zachovávajú (opäť na rozdiel od väčšiny „kresťanov“) *etické normy*, stanovené im ich náboženstvom. Aj v inom by nám mohli byť vzorom: napr. v *dobročinnosti* (pravda, tú prejavujú, ako bolo povedané, iba medzi svojimi spoluveriacimi), v *abstinencii*, ale najmä v *oddanosti a odovzdanosti Bohu* – v tomto sú naozaj hodní svojho mena (povedali sme si, že *moslim*, arabsky „*muslimún*“ znamená vlastne „*odovzdaný do vôle Božej*“).

Na tomto mieste pokladám za potrebné zdôrazniť, že nie je pravda, žeby moslimovia mali „iného Boha“,*** ako to napr. tvrdí Wim Malgo vo svojej knihe „Čo hovorí Biblia o konci sveta“ (na str. 33 píše, že Allah je „anti-boh“ a Muhammad „antikrist východu“). Veď moslimovia predsa veria v Boha Abrahámovho, Izákovho a Jakobovho (a samozrejme aj Izmaelovho) – a to je predsa aj Boh Židov a kresťanov, teda náš Boh (1M 17,1; 2M 3,6.15.16; 4,5 atď.). Inou vecou je miera poznania tohoto Boha a interpretácia Jeho zjavení (ale v týchto veciach nie je zhoda ani medzi jednotlivými spoločenstvami kresťanov, ba dokonca ani medzi jednotlivými – príslušníkmi toho istého spoločenstva!). A nazývať Muhammada „antikristom“ je úplny nezmysel; ved on predsa vo svojom učení nikdy nebrojil proti („anti“) Kristovi, ani ho nepopieral: naopak cítil si ho ako „Posla Božieho“ – ale za toho sa vyhlasoval (v zmysle: „*Som ten, ktorého Boh poslal*“), a to opakovane, sám Ježiš (pozri napr. Mt 10,40; L 10,16; J 5,23; 7,33; 12,45; 17,3.18; 20,21 atď.). Hoci je pravda, že Muhammad (ako prísny monoteista) nepokladal Ježiša za Boha (to však nerobil ani sám Ježiš), a tiež, že ignoroval jeho vyhlásenia o tom, že len skrze Jeho možno prísť k Bohu, pretože iba on je tá pravá „cesta“ (J 14,6).

Bez toho, žeby sme ospravedlňovali niektoré prejavy extrémizmu časti moslimov, musíme uznať, že to bol vlastne tlak sekularizácie, najmä „amerikanizácie“ (teda vplyv „nášho civilizovaného“ sveta), čo vyvolal protitlak, ktorý v niektorých prípadoch nadobúda zúfalú, militantnú podobu. Veď situácia moslimov, ktorí si nedokážu predstaviť oddelenie svojho náboženstva od iných častí života spoločnosti, musí byť veľmi bolestná. Tí z kresťanov, ktorí pochopili Ježišove slová o tomto svete – J 15,18-19; 17,14 (o svete, ktorého „kniežaťom“ je satan – J 12,31; 14,30; 16,11), možno pochopia silné zaujatie

*** To, že ho nazývajú Allah, ešte nič neznamená; veď aj väčšina kresťanov nenazýva svojho Boha Jeho (pravým) menom, ktorým sa prostredníctvom Mojžiša ľuďom „predstavil“, a ktoré je – ako je (alebo malo by byť) známe – JHVH = Jahve.

moslimov proti tendencii „zosvetšovať“ ich svet (i keď iste nebudú súhlasiť s metódami, ktoré títo používajú pri bránení sa proti sekularizácii).

Moslimovia vidia, kam to až dospelo v tzv. „civilizovanom“ svete – k anomii (spoločnosti bez noriem a poriadku). Spoločnosť, ktorá odmietne Božie normy, celkom zákonite nakoniec skončí v anomii. Spočiatku (po istý čas) bude fungovať, pretože odmietnuté Božie normy ešte pôsobia v akejsi atavistickej podobe (vo forme tradícií, alebo aj svedomia). Napr. „humanisti“ sa spoliehali na svedomie, čtenie si tzv. ľudských práv a slobôd (a iných tzv. „demokratických hodnôt“). Nevedeli, že ide iba o akési dožívanie „tradícií“ z kresťanských čias; že svedomie (ak nebude živené tým, z čoho vzišlo, totiž rešpektovaním Božích noriem) časom „vybledne“, a ako „určovateľ pravidiel“ prestane fungovať. A potom zákonite príde doba bez pravidiel – spomínaná anomia, t.j. totálna bezuzdnosť, ľubovôľa, svojvôľa až zlovôľa. A toto je v dnešnej dobe, žiaľ, už nie iba strašidlom, ale na mnohých miestach „civilizovaného sveta“ realitou.

Ak budeme pozerat' na svet z tohoto aspektu, potom sa nám možno inak budú javiť aj niektoré skutočnosti, súvisiace s tým, čo sa deje v moslimskom svete.

M. B. BENJAN

**** Jean Jacques Rousseau napr. napísal tieto slová „na oslavu“ svedomia: „Svedomie, svedomie, ty božský inštinkt, nesmrteľný nebeský hlas, istý vodca, neomylný sudca dobra a zla robiaci človeka podobným Bohu; si ty, svedomie, čo je základom našej prirodzenosti a mravnosti.“

Darček pre Vás:

Desiatky publikácií zadarmo

Radi by sme Vás upozornili, že teraz máte možnosť si pozrieť a gratis („free“) stiahnuť desiatky dokumentov v elektronickej podobe – vo formáte **PPS** („prezentácie“) a v **PDF** (články, fakty, úvahy). Stačí jednoducho kliknúť na názov zvoleného dokumentu v zozname, ktorý nájdete po zvolení voľby „**mimoknižné publikácie**“ (v sekcii „**Prejsť na:**“) na web-stránke:

www.knihy-benjan.sk

Ide o originálne publikácie s mnohými (často málo známymi) *faktami o pravde, poznávaní, ale aj o lži, podvádzaní a manipulovaní; o vede a viere; s faktami a úvahami o svete, o Bohu, ale i o Vás.* V mnohých pps dokumentoch („prezentáciách“) tiež nájdete *unikátne fotografie a krásne melódie.*

Okrem toho na tejto web-stránke nájdete **PONUKU KNÍH**, kde je vyše 20 titulov, ktoré si môžete objednať a ktoré nikde okrem u nás (a v internetovom kníhkupectve MARTINUS.sk) nedostanete. O knihách si tu môžete prečítať podrobné informácie – nielen o ich rozsahu, formáte, cene a špeciálnych zľavách, ale aj o ich obsahu (t.j. anotácie); z niektorých z nich sú dokonca k dispozícii aj ukážky (úryvky).

(Pozn.: ak ste túto informáciu dostali e-mailom, nemusíte otvárať váš prehliadač, stačí jednoducho kliknúť na tu uvedenú webovú adresu, t.j. na: www.knihy-benjan.sk).

So srdečným pozdravom

MBKB

mb@knihy-benjan.sk